

Yeraltı suları hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilân : 23.12.1960 - Sayı : 10688)

No.
167

Kabul tarihi
16.12.1960

Yeraltı sularının mülkiyeti

MADDE 1. — Yeraltı suları umumi sular meyanında olup Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bu suların her türlü araştırılması, kullanılması, korunması ve tescili bu kanun hükümlerine tâbidir.

Terimler

MADDE 2. — Bu kanunda yeraltı suyu ile ilgili olarak kullanılan terimler aşağıdaki mânaları ifade eder :

Yeraltı suyu :

Yeraltındaki durgun veya hareket halinde olan bütün sulardır.

Yeraltı suyu deposu :

Bünyesinde yeraltı suyu bulunan tabakalardır ki, bu tabakaların her hangi bir noktasından su çekildiğinde, bütün su kütesine tesir edilmiş olur.

Kimse :

Resmî, yarı resmî veya hususi hüviyeti haiz hakiki ve hükmi şahıslar.

Komşu :

Bitişik arazi sahibi veya aynı bölgede bulunan ve halin icaplarına göre bitişik arazi sahibi gibi aynı yeraltı suyu imkânlarından faydalanması lâzımgelen kimse.

Müracaat sahibi :

Arama, kullanma veya ıslah ve tadil belgesi isteyen kimse.

Belge sahibi :

Arama, kullanma veya ıslah ve tadil belgesi almış olan kimse.

Faydalı kullanım :

Yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif ve sair tesislerde kullanılması.

Faydalı ihtiyaç :

Yeraltı suyunu kullanacak kimsenin faydalı kullanışları için muhtacolduğu su miktarı.

Emniyetli verim haddi :

Yeraltı suyu deposu verimine zarar vermeden devamlı olarak alınabilecek su miktarı.

Araştırma kuyusu :

Yeraltı suyu hakkında bilgi edinmek üzere açılan kuyular.

İşletme kuyusu :

İstifadeye arz olunan kuyular.

Yeraltı suyu işletme sahalarının tesbit ve ilânı

MADDE 3. — Sınırları ve karakteristikleri tâyin edildikçe yeraltı suyu, sahaları, Bayındırlık Bakanlığının teklifi üzerine, Bakanlar Kurulu kararıyla «yeraltı suyu işletme sahaları» kabul ve ilân edilir.

İlân edilmiş yeraltı suyu işletme sahaları içinde kuyu açılması

MADDE 4. — Yeraltı suyu işletme sahaları içinde 8. madde hükmüne göre belge alınarak açılması gereken kuyuların adedi, yerleri, derinlikleri ve diğer vasıflarıyla çekilecek su miktarı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tâyin ve tesbit edilir.

Yeraltı suyu işletme sahalarında 8. madde şumulüne giren her türlü yeraltı suyu tesisleri, Bayındırlık Bakanlığınca tanzim edilecek teknik talimatname hükümlerine göre meydana getirilir.

Kuyu açan kimse, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkilidir.

Faydalı ihtiyaç miktarı, tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalâası alınmak suretiyle, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tâyin ve tesbit edilir.

İlân edilmiş yeraltı suyu işletme sahaları dışında yeraltı suyu aranması ve kullanılması

MADDE 5. — İlân edilmiş yeraltı suyu işletme sahaları dışında her arazi sahibi; arazisinde yeraltı suyu aramak, suyu bulduktan sonra, bunun kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmak hakkına malikdir.

Ancak bu işler 8. maddenin şumulüne girdiği takdirde belge alınması mecburidir.

Faydalı ihtiyaç miktarı dördüncü madde hükümlerine göre tâyin olunur.

Komşu hakkı

MADDE 6. — Arazisinde faydalı ihtiyaçları için yeter miktarda su bulunmayan veya bu suyu elde etmesi fahiş masrafı icabettiren bir kimsenin, komşu arazideki yeraltı suyundan istifade şartları 20. maddede sözü geçen tüzükte belirtilir.

Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün yetkileri

MADDE 7. — Yeraltı suyu etüd ve araştırmaları için Devlet Su İşleri, her hangi bir yerde kuyular açmak veya açtırmak hakkına mâliktir. Bu kuyular için istimlak yapılmaz.

Araştırma kuyularından işletme kuyusu haline ifrağ edilenlerle, doğrudan doğruya işletme kuyusu olarak açılan kuyular için, kuyu yeri ile geliş gidişe lüzumlu arazi Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından istimlak olunur. İstimlak bedeli, kuyunun maliyet hesabına ithal edilir. İşletme kuyularının intifa hakkı Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından hakiki veya hükmi şahıslara devredilebilir veya kiralanabilir. Devir veya kira bedeli Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından takdir olunur.

Kuyunun intifa hakkının devrinde veya kiralanmasında arazi sahibine tercih hakkı tanılır.

Belge alınması ve bilgi verilmesi mecburiyeti

MADDE 8. — Aşağıdaki (a) ve (b) fıkralarında beyan edilen kazaların yapılması veya kuyuların açılması için Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünden belge alınması mecburidir :

a) Su temini maksadiyle, kesitleri ne olursa olsun, tabii zemin üstünden itibaren derinliği, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tesbit ve Bakanlar Kurulunun tasvibinden sonra ilân olunan haddi aşan her türlü çukur, sondaj ve kuyular (el ile açılan kuyular hariç),

b) Su temini maksadiyle, boyları ve kesitleri ne olursa olsun, ufki veya meyilli her türlü galeriler ve tüneller.

Bu kazaların yapılması ve kuyuların açılması su temini maksadını gütmemesi halinde, bunlar hakkında belge aranmamakla beraber, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünün talebi üzerine bilgi verilmesi mecburidir.

Arama belgesi

MADDE 9. — Yeraltı suyu aranmasında belge almayı icabettiren işler için, bir sene süreli arama belgesi verilir. Bu süre içinde, arama bitirilemezse; belge sahibinin, sürenin son ayı içinde müracaat etmesi şartıyla belge bir sene için temdidedilir. Bu süre zarfında da arama bitirilemezse; belge hükümsüz sayılır ve iş sahibi yeniden belge alır.

Kullanma belgesi

MADDE 10. — Arama belgesine dayanarak arazisinde yeraltı suyu bulunan kimse, bu suyu kullanabilir. Ancak, bir ay içinde Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğüne müracaat ederek kullanma belgesi alır.

Islah ve tadil belgesi

MADDE 11. — Kullanma belgesini haiz bir kimse arazisindeki kuyuların veya yeraltı suyu menbalarının verimini artırmak veya başka bir maksadı sağlamak gibi mülâhazalarla bunlar üzerinde kendiliğinden her hangi bir müdahalede bulunamaz veya kuyuların kullanma şeklini değiştiremez. Ancak, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğünden «Islah ve tadil belgesi» almak suretiyle, böyle bir ameliyeye girişebilir.

Belgelerin ücret, resim ve harcan muafiyeti

MADDE 12. — Dokuzuncu, onuncu ve on birinci maddelerde sözü geçen belgeler hiçbir ücrete, Damga Resmine, harca ve sair rüsuma tâbi değildir.

Belge için müracaat

MADDE 13. — Arama, kullanma veya ıslah ve tadil belgesi almak isteyen kimse, doğrudan doğruya, bulunduğu yerdeki Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü teşkilâtına, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü teşkilâtı yoksa, en yakın mülkiye âmiri vasıtasıyla, Devlet Su İşleri Teşkilâtına müracaatla belge talebinde bulunur.

Müracaat sahibine, bir ay zarfında, belge verilmek veya reddedilmek suretiyle cevap verilir.

Aynı zamanda yapılan müracaatlarda su taleplerinin emniyetli verim haddine yaklaşması

MADDE 14. — Su taleplerinin yeraltı suyu deposunun emniyetli verim haddine yaklaşması halinde, belge için yapılmış bir müracaatten sonra, bir hafta zarfında, aynı yeraltı su deposundan istifade etmek üzere, yapılacak başka müracaatlar, ilgili bakanlıkların temsilcilerinden müteşekkil bir heyet marifetiyle incelenerek taliplerden hangilerine kullanma belgesi verileceği karara bağlanır.

Tescil

MADDE 15. — Bu kanun hükümlerine göre verilen bütün belgeler, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından bir sicile kaydedilir.

Şartların tesbiti ve kontrolü

MADDE 16. — Arama, kullanma, ıslah ve tadil ameliyelerinin şartları ve kuyuların açılmasında fen elemanlarına tanınacak hak ve salâhiyetlerle mesuliyetleri ve bu hususların kontrolü 20. maddede sözü geçen tüzükte belirtilir.

Proje ve fennî mesuliyet

MADDE 17. — Bu kanun hükümlerine göre yeniden yapılacak veya tadil ve ıslah edilecek her türlü yeraltı suyu tesislerinin etüd, proje ve aplikasyonları, yetkili elemanlarca yapılan tasdikli bir proje ve mesuliyete istinadeder.

Satış alıvyunları içerisinde açılan ve derinliği 8. madde gereğince ilân edilen haddi aşmayan kuyular bu hüküm dışındadır.

Ceza hükümleri

MADDE 18. — Bu kanundaki vecibeleri yerine getirmiyenler bu hareketlerinden dolayı, diğer kanunlara göre, daha ağır bir ceza ile ceza'landırılmadıkları takdirde, bu madde hükmüne göre cezalandırılırlar.

a) Belge almadan sekizinci maddedeki işleri yapanlar ile kasten yanlış bilgi verenler 500 liradan 3 000 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Ceza alınmakla beraber, kuyunun açılıp işletilmesinde Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğüne bir mahzur görülmezse, sahibine gerekli belge verilir. Aksi halde, kuyu kapatılır ve masrafı kuyuyu açtırandan alınır. Tekerrürü halinde, ceza iki misli olur ve o kimseye belge verilmez, kuyu kapatılır ve masrafı kuyuyu açtırandan alınır.

b) Onuncu ve on birinci madde hükümlerine aykırı hareket edenlerle arama, kullanma, ıslah ve tadil faaliyetleri sırasında konulan şartlara riayet etmeyenler, müracaat formlarında istenen bilgileri vermiyenler, sekizinci maddenin son fıkrasındaki mecburiyete riayet etmiyenler 500 liradan 1 500 liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar. Tekerrürü halinde, cezalar iki misli olur, belge verilmez veya verilmiş ise geri alınır. Kuyu kapatılır ve masrafı kuyuyu açtırandan alınır.

c) Bu kanunla ilgili dâvalara sulh mahkemelerinde bakılır.

Istisnalar

MADDE 19. — 6309 sayılı Kanun hükümleri gereğince maden telâkki edilen sularla, 927, 4268 ve 6977 sayılı kanunların hükümlerine tâbi bulunan içmeye ve yıkanmaya mahsus şifalı maden suları, bu kanun hükümlerinden istisna edilmiştir. Ancak, sekizinci maddenin son fıkrası hükmü mahfuzdur.

Önce açılmış kuyular

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olup da, zirai sulama ile maden işletmelerinde ve sanayide kullanılan ve 8. maddenin şümulüne giren yeraltı suyu kuyuları için, bunların sahipleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, 2 sene içinde kuyunun bulunduğu yerin bağlı bulunduğu Devlet Su İşleri teşkilâtına müracaat ederek, hususi formları doldurup vermekle mükelleftir. Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü; bu formları inceliyerek kuyuların kullanma şartlarını tâyin ve sahiplerine, müracaat tarihinden itibaren 1 ay içinde kullanma belgesi verir.

İşbu geçici madde gereğince müddeti içinde belge almıyanlar 500 liradan 1 500 liraya kadar para cezası ile cezalandırılır.

Tüzük hazırlanması

MADDE 20. — Bu kanunun tatbikatı ile ilgili hususlar için Bayındırlık, Tarım, Sanayi, İmar ve İskân bakanlıklarınca müştereken bir tüzük hazırlanır.

MADDE 21. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 22. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

20 Aralık 1960

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Başkanlığına yazılan
tezkerenin tarih ve numarası : 17 . 12 . 1960 2/129
Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine
dair Devlet Başkanlığından gelen tezkerenin
tarih ve numarası : 20 . 12 . 1960 4/537